

УДК 338.439.5:330.522.7

І. В. Свиноус,

д. е. н., професор кафедри обліку і оподаткування,
Білоцерківський національний аграрний університетORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0346-1596>

І. В. Штимак,

к. е. н., доцент кафедри менеджменту, фінансів, обліку та оподаткування
ТОВ "Заклад вищої освіти "Східно-європейський слов'янський університет"ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0005-0566-0336>

Н. М. Присяжнюк,

к. вет. н., доцент кафедри іхтіології та зоології
Білоцерківський національний аграрний університетORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4737-0143>

О. А. Шипиліна,

аспірант, Білоцерківський національний аграрний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-6605-4939>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.11.71

РОЛЬ І МІСЦЕ ФУНКЦІОНУВАННЯ АГРОПРОДОВОЛЬЧИХ ЛАНЦЮГІВ В КОНТЕКСТІ ПРОДОВОЛЬЧОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРАЇНИ

I. Svyynous,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Department of Accounting and Taxation,
Bila Tserkva National Agrarian University

I. Shtymak,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management,
Finance, Accounting and Taxation, LLC "Higher Education Institution "East European Slavic University"

N. Prysiazniuk,

PhD in Veterinary, Associate Professor Department of ichthyology and zoology, Bila Tserkva National Agrarian University

O. Shypylyna,

Postgraduate student, Bila Tserkva National Agrarian University

THE ROLE AND PLACE OF AGRI-FOOD CHAINS IN THE CONTEXT OF THE COUNTRY'S FOOD SUPPLY

У статті комплексно розглядається роль і значення агропродовольчих ланцюгів як ключового інструменту формування стійкої та ефективної системи продовольчого забезпечення країни. Агропродовольчі ланцюги розглядаються як сукупність взаємопов'язаних елементів — від виробника сільськогосподарської продукції до кінцевого споживача — які формують цілісну систему постачання продуктів харчування. Проаналізовано сучасні підходи до організації таких ланцюгів, їх типи, моделі взаємодії суб'єктів, а також вплив глобальних і локальних чинників на ефективність їх функціонування.

Досліджено сутність, структуру та значення агропродовольчих ланцюгів у забезпеченні продовольчої безпеки держави. Визначено ключові елементи функціонування таких ланцюгів — від виробництва сільськогосподарської сировини до доставки готової продукції споживачеві. Особлива увага приділена аналізу ефективності взаємодії між

учасниками агропродовольчого ланцюга та їх впливу на стабільність продовольчого ринку. Розглянуто виклики та ризики, що виникають у процесі формування ланцюгів доданої вартості в агросекторі, зокрема в умовах зовнішніх загроз і економічної нестабільності. Запропоновано стратегічні підходи до удосконалення логістики, цифровізації та державної підтримки з метою зміцнення внутрішнього продовольчого забезпечення та підвищення конкурентоспроможності національного аграрного сектору.

The article comprehensively considers the role and importance of agri-food chains as a key tool for the formation of a sustainable and efficient food supply system of the country. Agri-food chains are considered as a set of interconnected elements — from the agricultural producer to the final consumer — that form an integral food supply system. The author analyses modern approaches to the organisation of such chains, their types, models of interaction between actors, as well as the impact of global and local factors on the efficiency of their functioning.

The essence, structure and importance of agri-food chains in ensuring the food security of the state are investigated. The key elements of the functioning of such chains are identified — from the production of agricultural raw materials to the delivery of finished products to the consumer. Particular attention is paid to the analysis of the effectiveness of interaction between the participants of the agri-food chain and their impact on the stability of the food market. The challenges and risks that arise in the process of forming value chains in the agricultural sector, in particular in the context of external threats and economic instability, are considered. The author proposes strategic approaches to improving logistics, digitalisation and state support in order to strengthen the domestic food supply and increase the competitiveness of the national agricultural sector.

Particular attention is paid to the issue of food security in the context of growing challenges: climate change, warfare, economic instability, disruption of logistics links and transformations in consumer behaviour. The article highlights the problems of coordination between producers, processors, logistics companies and retail chains, and justifies the need to integrate innovative approaches, digital technologies, traceability systems and sustainable resource management.

The article also analyses the potential of state policy, institutional support, international cooperation and public-private partnerships in strengthening agri-food chains. Practical recommendations are offered to improve the efficiency of supply chains in the agricultural sector of Ukraine, in particular through the development of regional clusters, improvement of logistics infrastructure, diversification of sales channels and support for small and medium-sized producers.

Ключові слова: агропродовольчі ланцюги, продовольча безпека, аграрний сектор, логістика, ланцюги доданої вартості, продовольче забезпечення.

Key words: agri-food chains, food security, agricultural sector, logistics, value chains, food supply.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Продовольче забезпечення населення є фундаментальним елементом функціонування будь-якої національної економіки, і в сучасних умовах воно набуває стратегічного значення. Сьогодні світ зіткнувся з цілою низкою глобальних викликів: геополітична нестабільність, порушення логістичних зв'язків, зростання енергетичних і продовольчих цін, кліматичні зміни, пандемії, а для України — ще й повномасштабна війна. У таких умовах особливо актуальним є питання ефективного управління продовольчими ресурсами та побудови стійких агропродовольчих систем.

Агропродовольчі ланцюги (АПЛ) — це складна система взаємопов'язаних процесів, яка охоплює вирощування, переробку, зберігання, транспортування, дистрибуцію та споживання сільськогосподарської продукції. Їх ефективне функціонування є запорукою своєчасного, повного й якісного забезпечення населення продуктами харчування, а також гарантією продовольчої безпеки країни. В умовах наростаючої нестабільності важливо оцінювати не лише обсяги виробництва продовольства, а й наскільки ефективно функціонують усі ланки АПЛ, зокрема щодо збереження якості, мінімізації втрат, скорочення витрат і забезпечення прозорості процесів.

Попри значний аграрний потенціал, в Україні ефективність продовольчих ланцюгів за-

лишається нерівномірною. Певні сегменти — особливо експортно-орієнтоване виробництво — демонструють високу продуктивність, тоді як переробна галузь, логістика та роздрібна дистрибуція часто мають інституційні, фінансові та технічні обмеження. Високі ризики, зокрема воєнні дії, загострюють проблеми доступності продовольства на внутрішньому ринку та підтримують стабільність ланцюгів.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Суттєвий внесок у вивчення теоретичних основ формування та функціонування агропродовольчих ланцюгів зробили такі вчені, як Ю.О. Лупенко, О.М. Шпичак та інші, які підкреслюють значення вертикальної інтеграції, кооперації та логістичних механізмів у забезпеченні ефективного обігу сільськогосподарської продукції від виробника до кінцевого споживача. Значний внесок у прикладне вивчення АПЛ зробили і зарубіжні дослідники, зокрема М. Портер, Прабху А. Пінгалі, які зосереджуються на конкурентоспроможності агропродовольчих систем, впровадженні інновацій, цифровізації процесів постачання та розвитку агрологістичних центрів. Проте, сучасні виклики вимагають перегляду ролі і місця агропродовольчих ланцюгів в контексті вирішення проблеми продовольчого забезпечення країни.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Метою статті є комплексне дослідження ролі та місця агропродовольчих ланцюгів у системі продовольчого забезпечення країни, зокрема визначення основних чинників, що впливають на їх ефективне функціонування, а також обґрунтування шляхів підвищення їхньої стійкості та адаптивності до сучасних викликів — економічних, соціальних та геополітичних.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Продовольче забезпечення є складовою продовольчої безпеки, яка, відповідно до визначення FAO, означає наявність у всіх людей у будь-який час фізичного, соціального та економічного доступу до достатньої, безпечної та поживної їжі, що відповідає їхнім дієтичним потребам і вподобанням. У ширшому контексті продовольче забезпечення трактується як функціональна підсистема національної економіки, що забезпечує формування, регулю-

Таблиця 1. Критерії та індикатори ефективності продовольчого забезпечення населення країни

Критерій	Основні індикатори
Достатність	Споживання калорій на душу населення, самозабезпечення основними продуктами, частка імпорту
Доступність	Частка витрат на харчування в доходах домогосподарств, Індекс доступності харчування
Стійкість	Рівень запасів продовольства, диверсифікація джерел постачання, адаптивність до шоків
Якість і безпечність	Частка сертифікованих харчових продуктів, дотримання стандартів безпеки, поширення харчових хвороб

Джерело: власна розробка автора.

вання та реалізацію політики у сфері виробництва, обігу та споживання продуктів харчування [1].

Продовольче забезпечення охоплює не лише обсяги виробництва агропродукції, а й ефективність її розподілу, доступність для різних категорій населення, сталість постачання, якість і безпечність продуктів. Таким чином, ефективність продовольчого забезпечення повинна оцінюватися комплексно — з урахуванням економічних, соціальних, технологічних та екологічних чинників.

Існує низка підходів до трактування ефективності продовольчого забезпечення:

1. Економічний підхід передбачає зіставлення витрат на виробництво та розподіл продуктів харчування з отриманим соціально-економічним ефектом — наприклад, забезпечення доступу населення до основних харчових груп, зниження імпортозалежності, зростання частки внутрішнього виробництва.

2. Системно-структурний підхід розглядає продовольче забезпечення як частину ширшої системи продовольчої безпеки, де ефективність залежить від взаємодії між виробничою, логістичною, інституційною та споживчою підсистемами.

3. Соціально-орієнтований підхід фокусується на забезпеченні права людини на їжу, рівні доступу до якісного харчування, зменшенні регіональних і соціальних диспропорцій у споживанні продуктів.

4. Сталий підхід враховує не лише поточні результати, а й довгострокові наслідки функціонування продовольчої системи — у контексті екологічної рівноваги, використання ресурсів та адаптації до змін клімату.

Для теоретичного обґрунтування оцінки ефективності продовольчого забезпечення важливо виокремити ключові критерії:

— Достатність — спроможність виробничої бази забезпечити потреби населення в основних харчових продуктах.

— Доступність — економічна й фізична можливість населення придбати якісну їжу.

— Стійкість — здатність продовольчої системи функціонувати в умовах внутрішніх і зовнішніх криз (економічних, кліматичних, соціальних, воєнних).

— Якість і безпечність — відповідність харчової продукції санітарним, екологічним і споживчим стандартам.

Відповідно до цих критеріїв, можуть бути використані такі індикатори ефективності (табл. 1).

Ефективність продовольчого забезпечення оцінюється за допомогою різних методів:

— Комплексне оцінювання за індексами (наприклад, Global Food Security Index, Індекс самозабезпечення, Індекс доступності продуктів).

— Балансова модель — зіставлення обсягів виробництва, імпорту, експорту та внутрішнього споживання.

— SWOT-аналіз — для ідентифікації внутрішніх і зовнішніх факторів впливу на продовольчу систему.

— Методи економетричного моделювання — для аналізу впливу окремих чинників (ціни, доходи, інфляція, інвестиції) на забезпеченість продуктами харчування.

— Моніторинг за ключовими пороговими значеннями — наприклад, рівень самозабезпечення у 85—90% для базових харчових продуктів.

Теоретичні основи оцінки ефективності продовольчого забезпечення базуються на поєднанні економічного, соціального та екологічного аналізу, що дозволяє комплексно оцінювати здатність системи забезпечити продовольчу безпеку населення [2]. Сучасні підходи дедалі більше орієнтуються на сталий розвиток, збалансованість інтересів держави, агровиробників та споживачів. Це потребує не лише кількісної оцінки виробництва та споживання, але й якісної оцінки структур, механізмів управління та інституційної підтримки системи продовольчого забезпечення.

2023 рік засвідчив високу стійкість українського сільського господарства, яке зуміло відновити обсяги виробництва, зберегти експортну орієнтацію та частково компенсувати втрати попереднього року. Сільське господарство забезпечує понад 50% валютної виручки країни. У 2023 році частка аграрної продукції в структурі експорту України становила близько 53-55%. Незважаючи на військові дії, виробництво зернових та олійних культур залишилось на високому рівні, що дозволило Україні утримати статус одного з ключових світових експортерів.

Рослинництво виступає головним рушієм зростання: загальний валовий збір зернових та зернобобових у 2023 році склав понад 58 млн тонн, в тому числі пшениці — 22 млн тонн, кукурудзи — 28 млн тонн, сояшнику — 11 млн тонн, ріпаку — 4 млн тонн. Урожайність зросла в середньому на 10-15% порівняно з 2022 роком завдяки покращенню погодних умов та технологій обробітку.

Тваринництво — у зоні ризику: поголів'я ВРХ скоротилось до 2,4 млн голів (на 8,8% менше, ніж у 2022 р.); виробництво молока зменшилося до 7,7 млн тонн (на 6% менше); поголів'я свиней — 5,3 млн, птиківництво тримається на стабільному рівні. Рентабельність у тваринництві в межах -5% до +2%, що сигналізує про кризовий стан сектору через зростання собівартості та низький попит.

Проте ефективність виробництва залишається неоднорідною:

— Рівень рентабельності сільгоспвиробництва за окремими видами продукції коливався в межах збитковості (-5 %) до прибутковості (+25 %), що свідчить про залежність прибутковості від світових цін і державної підтримки.

— Продуктивність праці в агросекторі суттєво поступається показникам країн ЄС, що зумовлено низькою технічною оснащеністю та повільною модернізацією.

— У структурі агропродовольчих ланцюгів виявлено значну концентрацію первинного виробництва, шляхом створення вертикально-інтегрованих сільськогосподарських підприємств та слабку інтеграцію з логістичними і переробними підприємствами. Унаслідок цього частка переробленої продукції в експорті у вартісному вимірі залишається низькою (в 2023 році становила 9 %).

— Втрати продукції на етапах зберігання і транспортування в 2022 році сягають 10—15%, що пов'язано з відсутністю сучасної логістичної інфраструктури, особливо в сільській місцевості.

— Існує дисбаланс між виробництвом і внутрішнім споживанням, зокрема щодо овочів і фруктів — значна частка продукції не доходить до кінцевого споживача через логістичні бар'єри.

Доступність і споживча ефективність:

— Частка витрат на харчування в середньому в 2023 році становить понад 66%, що в двічі перевищує середній світовий показник від сукупних доходів домогосподарств, що значно перевищує показники країн з високим рівнем продовольчої безпеки.

— У структурі споживання спостерігається низька частка білків тваринного походження та свіжих овочів, що свідчить про дисбаланс у харчовому раціоні населення.

— Рівень продовольчої вразливості залишається високим у сільській місцевості, зокрема через погану транспортну доступність і нерозвиненість роздрібної торгівлі.

— Відсутність сталої координації між ланками АПЛ (виробник-переробник-дистриб'ютор-роздрібна торгівля) спричиняє неузгодженість попиту і пропозиції, надлишкову маржу та зниження доходів виробників.

— Недостатнє залучення сільгоспвиробників до кооперативів погіршує їх переговорну силу, особливо у відносинах із торговельними мережами та експортерами.

— Обмежена участь держави в підтримці інтеграції АПЛ — наявні програми фінансування фрагментарні, не охоплюють логістичну і збутову складову.

За даними міжнародних рейтингів:

— У Global Food Security Index Україна у 2023 р. посідала 59 місце зі 113, з найбільшими проблемами у сфері доступності та стабільності продовольчого забезпечення.

— За індексом самозабезпечення (self-sufficiency ratio), країна демонструє надлишкову виробничу спроможність щодо зерна, але має від'ємний баланс щодо фруктів, м'яса та молочної продукції.

Продовольче забезпечення країни в умовах функціонування АПЛ є структурно нестабільним: сильні позиції у виробництві не компенсують слабкість у логістиці, переробці та споживанні.

Високий рівень імпортозалежності у стратегічних групах товарів та значна частка витрат населення на харчі свідчать про низьку ефективність системи розподілу і доступу.

Вирішення проблем можливо через інтеграцію учасників АПЛ, розвиток переробки, розширення державної підтримки кооперації та цифровізації управлінських процесів у продовольчій сфері [3].

Результати проведеного дослідження дозволяють зробити низку важливих аналітичних висновків щодо ефективності продовольчого забезпечення в межах функціонування агропродовольчих ланцюгів (АПЛ). Аналіз показав, що хоча Україна має потужний виробничий потенціал у сфері сільського господарства, ефективність продовольчого забезпечення загалом залишається нижчою за очікуваний рівень. Це пов'язано не лише з проблемами у виробничій сфері, а й із недоліками в логістиці,

управлінні, розподілі доданої вартості та інституційному середовищі.

Виявлений у дослідженні дисбаланс між обсягами виробництва й фактичним забезпеченням населення якісними продуктами харчування є свідченням того, що кількісне зростання не завжди трансформується в якісну доступність. Часто надлишок продукції експортується в сировинному вигляді, тоді як внутрішній ринок потерпає від нестачі перероблених продуктів, сезонності, логістичних втрат та цінових перекосів [4].

Це підтверджує думку ряду дослідників, які наголошують на необхідності перенесення фокусу з нарощування виробництва на оптимізацію ланцюгів постачання та переробки, що забезпечить стабільну присутність продукції на ринку, зменшить втрати і підвищить споживчу цінність.

Слабка кооперація між учасниками АПЛ (виробники, переробники, логісти, торговельні мережі) свідчить про недостатній рівень інституційної зрілості продовольчої системи. Відсутність горизонтальних і вертикальних зв'язків обмежує здатність до адаптації, інновацій та обміну даними між учасниками ланцюгів.

Це корелює з результатами інших досліджень, де підкреслюється, що успішне функціонування АПЛ потребує високого рівня інтеграції, цифровізації логістики, прозорих контрактних відносин і підтримки з боку держави, зокрема в регіонах з низькою щільністю інфраструктури.

Значна частка витрат на харчування у структурі доходів населення, особливо вразливих груп, є ознакою соціальної незбалансованості продовольчого забезпечення [5]. Цей показник перевищує порогові значення, рекомендовані міжнародними інституціями, що свідчить про обмежений доступ до якісних харчових продуктів.

Фактично, навіть при наявності формальної продовольчої безпеки на національному рівні, внутрішня нерівність доступу та регіональні диспропорції можуть призводити до "прихованого голоду" — дефіциту поживних речовин у харчовому раціоні [6].

Поточні глобальні та регіональні виклики — війна, зміна клімату, енергетична криза — лише загострюють виявлені проблеми. АПЛ виявилися вкрай вразливими до зовнішніх шоків, особливо в умовах слабкої диверсифікації логістичних маршрутів та нестабільного доступу до паливно-енергетичних ресурсів.

Це підкреслює необхідність створення гнучких, адаптивних моделей функціонування АПЛ, які можуть змінювати логістику, ринки збуту, форми реалізації залежно від ситуації (розвиток локальних продовольчих систем, онлайн-торгівлі, мобільних логістичних платформ) [7].

Ефективність продовольчого забезпечення неможливо оцінювати виключно за економічними критеріями (обсяги виробництва, прибутковість тощо). Необхідний системний підхід, що включає:

- технологічну модернізацію;
- соціальні аспекти (доступність, справедливність розподілу);
- екологічну сталість;
- управлінську спроможність.

У цьому контексті особливо перспективним є впровадження комплексних індикаторів ефективності АПЛ, що поєднують кількісні (обсяги, вартість, втрати) і якісні (інституційна довіра, координація, сталість) аспекти.

Без комплексної модернізації АПЛ (технологічної, логістичної, інституційної та соціальної) забезпечення продовольчої безпеки залишатиметься вразливим до криз і нестійким у довгостроковій перспективі [8].

Повоєнний період відкриває як значні виклики, так і нові можливості для відновлення та трансформації агропродовольчої системи України. Зруйнована інфраструктура, логістичні обмеження, втрата виробничих потужностей і переміщення населення істотно вплинули на функціонування агропродовольчих ланцюгів. У цьому контексті ефективність продовольчого забезпечення потребує переосмислення з урахуванням нових реалій і потреб країни.

Пріоритетним завданням у повоєнний період є відбудова зруйнованих виробничих, переробних і логістичних потужностей, особливо в регіонах, що зазнали бойових дій. Необхідно залучати інвестиції до регіонів з високим аграрним потенціалом, формуючи навколо них економічні "точки росту".

В умовах нестабільної логістики й руйнування експортної інфраструктури важливо орієнтуватися на локальні продовольчі ланцюги, що зменшують залежність від глобальних ризиків. Формування коротких ланцюгів постачання (виробник — споживач) уможливорює швидке забезпечення населення продуктами харчування, особливо в кризових ситуаціях.

В умовах децентралізації актуальним є розвиток регіональних систем продовольчої безпеки, що передбачає самозабезпечення основними продуктами харчування в межах окремих

областей або громад. Такий підхід підвищить стійкість продовольчого забезпечення до зовнішніх та внутрішніх шоків.

У повоєнний період держава має надати спеціальні програми підтримки для фермерів, які втратили господарства, а також сприяти залученню ветеранів війни до агровиробництва через доступ до землі, техніки, знань та фінансування. Це сприятиме не лише економічному відновленню, а й соціальній реінтеграції населення.

Повоєнний період — це також шанс для структурної трансформації галузі відповідно до стандартів ЄС, зокрема у сферах безпеки харчових продуктів, простежуваності продукції, сталого землеробства.

Участь у європейських програмах розвитку сільських територій та аграрної інфраструктури відкриває можливості для модернізації агропродовольчих ланцюгів за європейським зразком. У контексті повоєнного відновлення важливо закласти інноваційні основи розвитку АПЛ — цифрова логістика, аграрні платформи, Smart Agriculture, точне землеробство тощо.

Україна може стати прикладом для країн, які формують продовольчу систему "з нуля", інтегруючи інновації з етапу відновлення.

Повоєнний період — це не лише етап відновлення, але й унікальна можливість переосмислити та оновити систему продовольчого забезпечення на засадах стійкості, ефективності та інклюзивності. Від того, наскільки ефективно буде інтегровано сучасні підходи до функціонування АПЛ у процес відбудови, залежить не лише продовольча безпека країни, а й її економічна незалежність і соціальна стабільність у майбутньому.

Результати дослідження підтверджують, що ефективне продовольче забезпечення є результатом комплексної взаємодії всіх ланок агропродовольчого ланцюга, починаючи від первинного виробника й закінчуючи кінцевим споживачем. Оцінка ефективності не може бути обмежена лише економічними показниками виробництва, вона має охоплювати якість управління ресурсами, інфраструктурну забезпеченість, рівень технологічної інтеграції, здатність до адаптації у кризових умовах та соціальну складову (доступність, безпечність і стабільність постачання продуктів харчування).

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

У контексті України критично важливим є подолання структурних диспропорцій в агро-

продовольчих ланцюгах, які проявляються у низькому рівні розвитку логістичної та переробної інфраструктури, фрагментації виробників, нестачі ефективних механізмів кооперації та слабкій цифровізації процесів. Також необхідно враховувати зовнішні ризики — військові дії, торгові бар'єри, зміни клімату — які істотно впливають на функціонування агросектору.

Для підвищення ефективності функціонування АПЛ та забезпечення стабільного продовольчого забезпечення доцільно:

- розвивати сучасну інфраструктуру зберігання та логістики, особливо в регіонах з аграрним перевиробництвом;

- створювати інтегровані агропродовольчі кластери, що поєднують виробництво, переробку, збут і логістику;

- удосконалити систему державного моніторингу продовольчих потоків із застосуванням цифрових технологій (зокрема блокчейн, геоінформаційні системи);

- сприяти розвитку малих і середніх виробників через доступ до ринків, фінансування та освітніх програм;

- формувати ефективну модель державно-приватного партнерства, зокрема щодо продовольчих резервів, інфраструктурних інвестицій і експорту продукції.

Таким чином, оцінка ефективності продовольчого забезпечення через призму функціонування агропродовольчих ланцюгів дозволяє сформувати більш точну та гнучку політику продовольчої безпеки, орієнтовану на реальні потреби населення, забезпечення економічної стабільності та посилення стійкості до зовнішніх загроз. У довгостроковій перспективі це є критичним чинником сталого розвитку аграрного сектору та національної економіки загалом.

Література:

1. Ризакова Г., Петруха С., Петруха Н., Крупельницька О., Гуденко О. Агропродовольчі ланцюги доданої вартості: методологія, техніка та архітектура. Financial and credit activity problems of theory and practice. 2022 № 4 (45). С. 385—395.

2. Бабич М. Соціально-економічна та екологічна стійкість коротких ланцюгів постачання: можливості для розвитку сільських територій. Agricultural and resource economics: international scientific e-journal. 2018. № 1 С. 42—59.

3. Trienekens J. H. Agricultural Value Chains in Developing Countries: A Framework

for Analysis. IFAMR. 2011. № 14 (2). С. 51—82.

4. Насінник С. В. Формування ефективного агропродовольчого ланцюга в умовах глобальних викликів. Економіка АПК. 2021. № 9. С. 88—94.

5. Пугачов М. І., Пугачов В. М. Сучасні виклики продовольчого забезпечення країни. Економіка АПК. 2021. № 12. С. 6—14.

6. Голікова К. П. Концепція управління продовольчим забезпеченням країни. Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка. 2016. Вип. 7 (1). С. 39—43.

7. Туржанський В. А. Забезпечення безпеки агропродовольчого ринку України за умов глобалізації та СОТ. Митна безпека. 2018. № 2. С. 208—217.

8. Кубай О. Г., Коломієць Х. М. Аграрне виробництво в системі забезпечення продовольчої безпеки держави. Проблеми системного підходу в економіці. 2017. № 5. С. 63—69.

References:

1. Ryzhakova, H., Petrukha, S., Petrukha, N., Krupel'nyts'ka, O. and Hudenko, O. (2022), "Agri-food value chains: methodology, techniques and architecture", Financial and credit activity problems of theory and practice, vol. 4 (45), pp. 385—395.

2. Babych, M. 2018 (), "Socio-economic and environmental sustainability of short supply chains: opportunities for rural development", Agricultural and resource economics: international scientific e-journal, vol. 1, pp. 42—59.

3. Trienekens, J. H. (2011), "Agricultural Value Chains in Developing Countries: A Framework for Analysis", IFAMR, vol. 14 (2), pp. 51—82.

4. Nasinnyk, S. V. (2021), "Formation of an effective agri-food chain in the face of global challenges", Ekonomika APK, vol. 9, pp. 88—94.

5. Puhachov, M. I., Puhachov V. M. (2021), "Modern challenges of the country's food security", Ekonomika APK, vol. 12, pp. 6—14.

6. Holikova, K. P. (2016), "The concept of managing the country's food security", Visnyk Odes'koho natsional'noho universytetu. Seriya: Ekonomika, vol. 7 (1), pp. 39—43.

7. Turzhans'kyj, V. A. (2018), "Ensuring the security of the Ukrainian agri-food market under the conditions of globalization and the WTO", Mytna bezpeka, vol. 2, pp. 208—217.

8. Kubaj, O. H. and Kolomiets', Kh. M. (2017), "Agricultural production in the system of ensuring food security of the state", Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi, vol. 5, pp. 63—69.

Стаття надійшла до редакції 14.05.2025 р.